

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

NOWATKIS Maria LWP
zam. Komopczyńska

3555/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — NOWATKIS *Nemie*
2em. Kamoprymske
3555/WSK

I/1. Relacja ✓ *K. 11, S. 11.*

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ *K. 14, S. 14.*

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja ✓ *K. 1, S. 1.*

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ *5*

VI. Fotografie ✓

zob. też: 1/1/1

I/1. Relacja:

- Relacja Marii Konopczyńskiej z d. Nowatki's pływaczką pmer M. Suleja i W. Mintela 4 lipca 2001r. Hydnuk Komp. fotografia, z urągami odrępnymi E. 2. K. 3, s. 1-3.
- Relacja Nowatki's Marii zam. Konopczyńskiej opr. pmer E. 2. i D. Kr. B. d. Hydnuk Komp. K. 3, s. 4-6.
- Biogram Nowatki's Marii oprac. pmer E. 2. i D. Kr. do II tomu "Słownika VM Kobiet..." z urągami Prof. T. Friedel. Msp-oryg. Kf. oryg. K. 3, s. 7-9.
- Relacja Nowatki's Marii ... B. d. B. autora, Msp. oryg. K. 2, s. 10-11.

Przyjacieli M. Sulcy i D. Misztel (11.02.1954/432-412) / M S 1/1/1 2007
176 LWP

SIV 01/30

NOWATKIS

NOWATKIS zdm Konopczyńska /1948?/

Maria KONOPCZYŃSKA z d. NOWATKIS (1921-)

(1921-...)

Urodziła się 10.01.1921r. w Łodzi jako córka Jana i Bronisławy z d. Matuszczak. Rodzice zmarli kiedy była małym dzieckiem. Wychowywała się u obcych ludzi. Po ukończeniu szkoły powszechnej w 1935r. rozpoczęła naukę w gimnazjum państwowym w Łodzi, którą jednak po dwóch latach przerwała z powodu złych warunków materialnych. W latach 1937-1938 ukończyła w Łodzi 7-miesięczny Kurs Pielęgniarski PCK i pracowała prywatnie u lekarza. W latach 1937-1939 należała do TUR.

We wrześniu 1939r. pełniła służbę w Szpitalu Wojskowym nr 39 w Łodzi przy ul. Żeromskiego jako pielęgniarka. Z grupą ewakuowanych rannych dotarła spod Zgierza do Lublina, gdzie umieściła ich w Szpitalu Bobolanum. Dotarła do Glinian, gdzie została zatrzymana przez Rosjan i wysłana do szpitala Armii Czerwonej nr 713 w Tarnopolu. Pracowała tam jako pielęgniarka od 30.09.1939r. do stycznia 1940r. kiedy to przeniesiono ją do II Klinicznego Szpitala im. Łostoczki w Odessie. Tam jako pielęgniarka na Oddziale Chirurgicznym pracowała do lipca 1941r. Jednocześnie ukończyła kurs starszych siostr.

Z chwilą rozpoczęcia wojny sowiecko-niemieckiej 23.06.1941r. została zmobilizowana do Armii Czerwonej na stanowisko starszej instruktorki sanitarnej. Od 22 lipca do listopada 1941r. służyła jako felczer samodzielnej kompanii w 30 Ekspedycyjnym Pułku 9 Armii w Besarabii, a od listopada 1941r. do kwietnia 1942r. jako felczer batalionu w 201 Pułku Strzeleckim 39 Armii w Donbasie, a następnie w Stalingradzie. Tam została ciężko ranna od pocisku artyleryjskiego. Po ewakuacji za Wołgę przez blisko pięć miesięcy leczyła się w szpitalu Marynarki Wojennej w Baku, a następnie w Tbilisi. Od

kwietnia 1942r. do listopada 1943r. pełniła funkcję felczera pułku w 490 Samodzielnym Pułku Lotniczym, a następnie, do kwietnia 1944r., starszej siostry operacyjnej w 14 Szpitalu Ewakuacyjnym 4 Frontu Ukraińskiego.

5.05.1944r. została przeniesiona w stopniu chorążego do armii Berlinga. 20.05.1944r. złożyła przysięgę wojskową. Od 6.05.1944r. do 9.06.1945r. była felczere 1 kompanii 2 Samodzielnego Batalionu Budowlanego 1 Armii WP, z którym przeszła cały szlak bojowy przez Lublin, przyczółki na Wiśle, Warszawę, Wał Pomorski, forsowanie Odry, Berlin. Od 9.06.1945r. do 5.02.1946r. pełniła funkcję felczera batalionu w 37 Samodzielnym Batalionie Budowlanym, od 5.02.1946r. do 10.06.1946r. w 2 Morskim Batalionie Łączności, od 10.06.1946r. do 10.12.1946r. w 2 Batalionie Samochodowym.

akcja 7
może

11.10.1946r. została mianowana na stopień podporucznika. Od 10.12.1946r. do 2.10.1947r. była instruktorem sanitarnym 1 Zmotoryzowanego Pułku Pontonowego we Włocławku. Od 2.10.1947r. do 3.02.1948r. przebywała na leczeniu w Łodzi, a następnie w sanatorium w Busku Zdroju. Od 21.02.1948r. do 14.01.1949r. pracowała jako instruktorka Izby Przyjęć Szpitala Garnizonowego w Żarach, a następnie, do 13.07.1950r., w tym samym szpitalu jako siostra operacyjna Oddziału Chirurgicznego. [22.07.1950r. została mianowana na stopień porucznika.]

Podmine
gimnazjalne

Prawdopodobnie w 1949r. wyszła za mąż za Ryszarda Konopczyńskiego, który w latach 50-tych po studiach na Wydziale Chemii Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu, uzyskał tytuł inżyniera-chemika i pracował w Grudziądzkich Zakładach Przemysłu Gumowego. Mieli dwoje dzieci – Danutę, ur. w 1950r. i Mariana, ur. w 1954r.

Od 14.07.1950r. do 5.05.1953r. była instruktorem sanitarnym (siostra oddziałowa) Oddziału Wewnętrznego w Wojskowym Szpitalu Okręgowym Nr 2 w Bydgoszczy. Praca w szpitalu w Bydgoszczy nie układa się jej dobrze. Znalazła się w konflikcie z przełożonymi i podwładnym jej personelem. W opinii służbowej za okres od 1.11.1951r. do 18.12.1952r. bezpośredni przełożony, ordynator Oddziału Wewnętrznego ocenił ją bardzo surowo stwierdzając ostatecznie, że „ze względu na brak przygotowania fachowego nie nadaje się do zawodowej służby wojskowej”, a w lutym 1953r. wnioskował o zwolnienie jej ze służby wojskowej. Ostatecznie od 5.05.1953r. do 4.09.1955r. pracowała jako felczer Oddziału Skórno-Wenerycznego 113 Wojskowego Szpitala Okręgowego w Grudziądzu, a do 6.03.1957r. jako felczer Izby Przyjęć w tym szpitalu. Pełniła także nieetatowo obowiązki pielęgniarki przełożonej szpitala.

W kolejnych opiniach i wnioskach z lat 50-tych na ogół jednak pisano, że jest pracowita, moralnie bez zarzutu, bez reszty oddaje się wychowaniu dzieci, bezpartyjna, słabo zaangażowana politycznie i ma trudne warunki rodzinne. W opinii służbowej za okres od września 1953r. do października 1954r. ordynator Oddziału Skórno-Wenerycznego Szpitala w Grudziądzu stwierdził, że jest bezpartyjna, słaba w szkoleniu politycznym i prawdopodobna, a jej pracę ocenił na poziomie miernym. Natomiast komendant tego szpitala w opinii służbowej za okres od 1.11.1955r. do 30.09.1956r. ocenił ją przychylnie stwierdzając, że „z obowiązków wywiązuje się dość dobrze, dba o powierzone mienie, jest zdyscyplinowana, bez nałogów, na żadne zajęcia dodatkowe w godzinach pozasłużbowych (czytaj: aktywność polityczna) nie ma czasu ale tłumaczy się, że jest tak z powodu trudności rodzinnych, a cały wolny czas spędza z dziećmi, które bardzo kocha i właściwie wychowuje”.

ak. med.

15.06.1957r. została zwolniona z pozytywną opinią ze służby zawodowej w WP „z przyczyn organizacyjnych”. Rozkazem Personalnym Nr 0357 Ministra Obrony Narodowej gen. dyw. Wojciecha Jaruzelskiego z dnia 17.08.1968r. z okazji 25-rocznicy LWP została mianowana na stopień kapitana z dniem 12.10.1968r.

W latach powojennych była odznaczona jako oficer Armii Czerwonej i LWP licznymi odznaczeniami upamiętniającymi, sowieckimi i polskimi. Ponadto w czerwcu 1946r. otrzymała Srebrny Krzyż Zasługi oraz srebrny medal „Zasłużonym na Polu Chwały”, a we wrześniu 1954r. srebrny medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”.

Archiwum

Uchwałą Rady Państwa Nr 0/540 z 4 maja 1972r. „jako uczestnik walk frontowych, za zasługi bojowe i umacnianie Sił Zbrojnych PRL” została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari.

poz 1831

czy 2ygi? godni miiiki?

miz?

drni?

Źródła:

CAW, ap. syg. 84/785

BKiOKPRP, Imienny spis odznaczonych Orderem Wojennym Virtuti Militari w latach 1960-1987, s. 228, poz. 1831.

Marii Iwanownej droga do Berlina, Żołnierz Polski, nr 20/1973 (fot).

?

Ogrec. E2 i D.16.

NOWATKIS Maria zam. **KONOPCZYŃSKA** (ur. 1921), pielęgniarka w kampanii wrześniowej 1939, fclcher w ACz, potem w 1 Armii WP, po wojnie pracowniczka szpitali wojskowych

17/14

II egz.

fat (g) 27/1/5

NOWATKIS Maria zam. KONOPCZYŃSKA (ur. 1921)

Maria Nowatkis urodziła się 10 I 1921 w Łodzi jako córka Jana i Bronisławy z d. Matuszczak, którzy ją osierocili w dzieciństwie. Wychowywała się u obcych ludzi. Po ukończeniu szkoły powszechnej w 1935 rozpoczęła naukę w gimnazjum państwowym w Łodzi, którą jednak po dwóch latach przerwała z powodu złych warunków materialnych. W latach 1937-1938 ukończyła w Łodzi 7-miesięczny Kurs Pielęgniarski PCK i pracowała prywatnie u lekarza. W latach 1937-1939 należała do TUR.

We wrześniu 1939 pełniła służbę pielęgniarki w Szpitalu Wojskowym w Łodzi. Z grupą ewakuowanych rannych dotarła spod Zgierza do Lublina, gdzie umieściła ich w Szpitalu Bobolanum. Sama dotarła do Glinian w b. woj. tarnopolskim i stamtąd została przez Rosjan wysłana do szpitala Armii Czerwonej w Tarnopolu. W styczniu 1940 przeniesiono ją do II Klinicznego Szpitala im. Łostoczki w Odessie, gdzie pracowała na Oddziale Chirurgicznym do lipca 1941, jednocześnie kończąc kurs starszych sióstr. ^{Po} ~~Po~~ wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej została 23 VI 1941 zmobilizowana do Armii Czerwonej na stanowisko starszej instruktorki sanitarnej. Do listopada 1941 była felczerem 30 Pułku 9 Armii w Besarabii, po czym do kwietnia 1942 w 201 Pułku 39 Armii w Donbasie, a następnie w Stalingradzie. Tam ciężko ranna, ewakuowana za Wołgę, przez blisko pięć miesięcy leczyła się w szpitalu Marynarki Wojennej w Baku, a następnie w Tbilisi. Do listopada 1943 pełniła funkcję felczera 490 Pułku Lotniczego, a następnie, do kwietnia 1944, starszej siostry operacyjnej w 14 Szpitalu Ewakuacyjnym 4 Frontu Ukraińskiego. Przeniesiona w stopniu chorążego 5 V 1944 do armii Berlinga i tam złożyła przysięgę wojskową. Była felczerem 1 kompanii 2 Sam. Batalionu Budowlanego 1 Armii WP, z którym przeszła cały szlak bojowy przez Lublin, przyczółki na Wiśle, Warszawę, Wał Pomorski, forsowanie Odry, Berlin.

Kpt. Maria Nowatkis późną Uchwałą Rady Państwa Nr 0/540 z 4 V 1972 *jako uczestnik walk frontowych, za zasługi bojowe i umacnianie Sił Zbrojnych PRL* została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari. Była także odznaczona jako oficer Armii Czerwonej i LWP licznymi odznaczeniami upamiętniającymi, sowieckimi i polskimi, m.inn. Srebrnym Krzyżem Zasługi (1946) oraz srebrnym medalem „Zasłużonym na Polu Chwały”, a we wrześniu 1954r. srebrny medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”. Na stopień ppor. została mianowana 11 X 1946, na stopień por. 22 VII 1950, a 12 X 1968 na stopień kpt.

Po wojnie pełniła od czerwca 1945 do lutego 1946 funkcję felczera w 37 Sam. Batalionie Budowlanym, potem do czerwca 1946 w 2 Morskim Batalionie Łączności, a do grudnia 1946 w 2 Batalionie Samochodowym. Następnie jako instruktor sanitarny została przydzielona do października 1947 do 1 Zmotoryzowanego Pułku Pontonowego we Włocławku. Do lutego 1948 przebywała na leczeniu w Łodzi, a następnie w sanatorium w Busku Zdroju. Potem otrzymała przydział instruktorki Izby Przyjęć, a potem siostry operacyjnej Oddziału Chirurgicznego Szpitala Garnizonowego w Żarach do lipca 1950. Tam wyszła za mąż za Ryszarda Konopczyńskiego. W latach 1950-1953 była siostrą oddziałową Oddziału Wewnętrznego w Wojskowym Szpitalu Okręgowym Nr 2 w Bydgoszczy. Z powodu konfliktu z przełożonym, który wnioskował o zwolnienie jej ze służby wojskowej została w maju 1953 przeniesiona jako felczer do 113 Wojskowego Szpitala Okręgowego w Grudziądzu. Pełniła także nieetatowo obowiązki pielęgniarki przełożonej szpitala. Trudności służbowe były powodowane trudną sytuacją rodzinną, koniecznością pogodzenia pracy z wychowaniem dwójki małych dzieci. Zwolniona ze służby zawodowej w wojsku polskim z przyczyn organizacyjnych 15 VI 1957. Dalsze jej losy są na razie nieznane.

Mąż Ryszard Konopczyński, inżynier-chemik po UMK, pracownik w Grudziądzkich Zakładach Przemysłu Gumowego. Mieli dwoje dzieci – Danutę, (ur. 1950) i Mariana, (ur. 1954).

CAW, ap. sygn. 84/785 (tamże 12 stronicowy Zeszyt Ewidencyjny); BKiOKPRP, Im. spis VM PRL 1, s. 228, poz. 1831.

By nie odeszły..., s. 250; *Epitafium*, Zielona Góra 2000, s. 3; *Marii Iwanownej droga do Berlina*, Żołnierz Polski, 1973 nr 20 (fot);

Biogram oprac.
Kobiet " 2 uwagami przez E2. Dłw. do " tamy "Stowmike" VM
prof. T. Friedel 24 VIII 9 1/17

NOWATKIS Maria zam. KONOPCZYŃSKA (ur. 1921), pielęgniarka w kampanii wrześniowej 1939, felczer w szpitalach ACz, ranna w Stalingradzie, ponownie felczer w szpitalach ACz, potem od 1944 przeniesiona do 1 Armii WP, z którą przeszła cały szlak bojowy Lublin- Berlin; do 1957 pielęgniarka szpitali wojskowych

Maria Nowatkis urodziła się 10 I 1921 w Łodzi jako córka Jana i Bronisławy z d. Matuszczak, którzy ją osierocili w dzieciństwie. Wychowywała się u obcych ludzi. Po ukończeniu szkoły powszechnej w 1935 rozpoczęła naukę w gimnazjum państwowym w Łodzi, którą jednak po dwóch latach przerwała z powodu złych warunków materialnych. W latach 1937-1938 ukończyła w Łodzi 7-miesięczny Kurs Pielęgniarski PCK i pracowała prywatnie u lekarza. W latach 1937-1939 należała do TUR.

We wrześniu 1939 pełniła służbę pielęgniarki w Szpitalu Wojskowym w Łodzi. Z grupą ewakuowanych rannych dotarła spod Zgierza do Lublina, gdzie umieściła ich w Szpitalu Bobolanum. Sama dotarła do Glinian w b. woj. tarnopolskim i stamtąd została przez Rosjan wysłana do szpitala Armii Czerwonej w Tarnopolu. W styczniu 1940 przeniesiono ją do II Klinicznego Szpitala im. Łostoczki w Odessie, gdzie pracowała na Oddziale Chirurgicznym do lipca 1941, jednocześnie kończąc kurs starszych siostr, potem skierowana na stanowisko starszej instruktorki sanitarnej do 30 Pułku 9 Armii w Besarabii, dalej do 201 Pułku 39 Armii w Donbasie, a następnie w Stalingradzie. Tam ciężko ranna, ewakuowana za Wołgę, przez blisko pięć miesięcy leczyła się w szpitalu Marynarki Wojennej w Baku, a następnie w Tbilisi. Do listopada 1943 pełniła funkcję felczera 490 Pułku Lotniczego, a następnie do kwietnia 1944 starszej siostry operacyjnej w 14 Szpitalu Ewakuacyjnym 4 Frontu Ukraińskiego. Przeniesiona w stopniu chorążego 5 V 1944 do armii Berlinga } tam złożyła przysięgę wojskową. Była felczerem 1 kompanii 2 Sam. Batalionu Budowlanego 1 Armii WP, z którym przeszła cały szlak bojowy przez Lublin, przyczółki na Wiśle, Warszawę, Wał Pomorski, forsowanie Odry, Berlin.

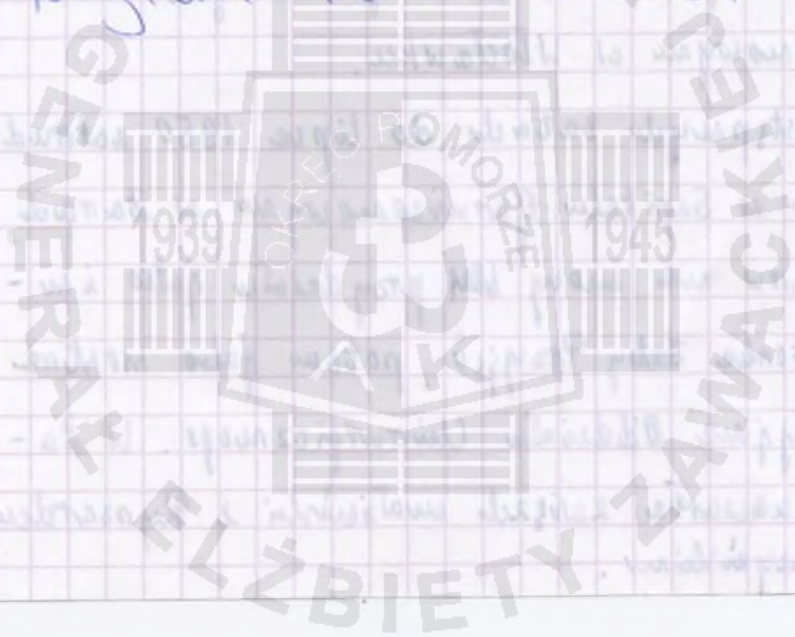
Kpt. Maria Nowatkis późną Uchwałą Rady Państwa Nr 0/540 z 4 V 1972 jako uczestnik walk frontowych, za zasługi bojowe i umacnianie Sił Zbrojnych PRL została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari. Była także odznaczona jako oficer Armii Czerwonej i LWP licznymi odznaczeniami upamiętniającymi, sowieckimi i polskimi, m.inn. Srebrnym Krzyżem Zasługi (1946) oraz srebrnym medalem „Zasłużonym na Polu Chwały”, a we wrześniu 1954 srebrny medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”. Na

1948

① ... do października 1947 była instruktorem
w sanitarnym w 1. Zmotoryzowanym Pułku
Pontonowym w Włodawce.

② W następnych latach do lipca 1950 zatrud-
niona w Szpitalu Garnizonowym w Łańcuchu,
najpierw na mocy list przydziału jako in-
struktorce Szkoły Przyjści, potem jako niestano-
wowa Oddziału Chirurgicznego. W Ła-
ńcuchu zawarła związek małżeński z Rydzardem
Konopczyńskim.

Uwaga: puz. T. Friedel do ...
bi. z. rewu Meni Nowetlich

2/1/3

stopień ppor. została mianowana 11 X 1946, na stopień por. 22 VII 1950, a 12 X 1968 na stopień kpt.

Po wojnie pełniła od czerwca 1945 do lutego 1946 funkcję felczera w 37 Sam. Batalionie Budowlanym, potem do czerwca 1946 w 2 Morskim Batalionie Łączności, a do grudnia 1946 w 2 Batalionie Samochodowym. Następnie [jako instruktor sanitarny została przydzielona do października 1947 do 1 Zmotoryzowanego Pułku Pontonowego we Włocławku.] Do lutego 1948 przebywała na leczeniu w Łodzi, a następnie w sanatorium w Busku Zdroju. [Potem otrzymała przydział instruktorki Izby Przyjęć, a potem siostry operacyjnej Oddziału Chirurgicznego Szpitala Garnizonowego w Żarach do lipca 1950. Tam wyszła za mąż za Ryszarda Konopczyńskiego.] W latach 1950-1953 była siostrą oddziałową Oddziału Wewnętrznego w Wojskowym Szpitalu Okręgowym Nr 2 w Bydgoszczy. Z powodu konfliktu z przełożonym, który wnioskował o zwolnienie jej ze służby wojskowej została w maju 1953 przeniesiona jako felczer do 113 Wojskowego Szpitala Okręgowego w Grudziądzu. Pełniła także nieetatowo obowiązki pielęgniarki przełożonej szpitala. Trudności służbowe były powodowane trudną sytuacją rodzinną, koniecznością pogodzenia pracy z wychowaniem dwójki małych dzieci. Zwolniona ze służby zawodowej w wojsku polskim z przyczyn organizacyjnych 15 VI 1957. Dalsze jej losy są na razie nieznane.

Mąż Ryszard Konopczyński, inżynier-chemik po UMK, pracownik w Grudziądzkich Zakładach Przemysłu Gumowego. Mieli dwoje dzieci – Danutę, (ur. 1950) i Mariana, (ur. 1954).

APAK, T. 3555/WSK; CAW, ap. sygn. 84/785 (tamże 12 stronicowy Zeszyt Ewidencyjny); BKiOKPRP, Im. spis VM PRL 1, s. 228, poz. 1831.

By nie odeszły..., s. 250; *Epitafium*, s. 3; *Marii Iwanownej droga do Berlina*, *Żołnierz Polski*, 1973 nr 20 (fot)

NOWICKA Eugenia Stefania zob. MALINOWSKA Eugenia Stafania

NOWATKIS Maria zam. KONOPCZYŃSKA (ur. 1921), felczer w ACz, potem w 1 Armii WP

Maria Nowatkis urodziła się 10 I 1921 w Łodzi jako córka Jana i Bronisławy z d. Matuszczak, którzy ją osierocili w dzieciństwie. Wychowywała się u obcych ludzi. Po ukończeniu szkoły powszechnej w 1935 rozpoczęła naukę w gimnazjum państwowym w Łodzi, którą jednak po dwóch latach przerwała z powodu złych warunków materialnych. W latach 1937-1938 ukończyła w Łodzi 7-miesięczny Kurs Pielęgniarski PCK i pracowała prywatnie u lekarza. W latach 1937-1939 należała do TUR.

We wrześniu 1939 pełniła służbę pielęgniarki w Szpitalu Wojskowym w Łodzi. Z grupą ewakuowanych rannych dotarła spod Zgierza do Lublina, gdzie umieściła ich w Szpitalu Bobolanum. Sama dotarła do Glinian w b. woj. tarnopolskim i stamtąd została przez Rosjan wysłana do szpitala Armii Czerwonej w Tarnopolu. W styczniu 1940 przeniesiono ją do II Klinicznego Szpitala im. Łostoczki w Odessie, gdzie pracowała na Oddziale Chirurgicznym do lipca 1941, jednocześnie kończąc kurs starszych sióstr. Po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej została 23 VI 1941 zmobilizowana do Armii Czerwonej na stanowisko starszej instruktorki sanitarnej. Do listopada 1941 była felczerem 30 Pułku 9 Armii w Besarabii, po czym do kwietnia 1942 w 201 Pułku 39 Armii w Donbasie, a następnie w Stalingradzie. Tam ciężko ranna, ewakuowana za Wołgę, przez blisko pięć miesięcy leczyła się w szpitalu Marynarki Wojennej w Baku, a następnie w Tbilisi. Do listopada 1943 pełniła funkcję felczera 490 Pułku Lotniczego, a następnie, do kwietnia 1944, starszej siostry operacyjnej w 14 Szpitalu Ewakuacyjnym 4 Frontu Ukraińskiego. Przeniesiona w stopniu chorążego 5 V 1944 do armii Berlinga i tam złożyła przysięgę wojskową. Była felczerem 1 kompanii 2 Sam. Batalionu Budowlanego 1 Armii WP, z którym przeszła cały szlak bojowy przez Lublin, przyczółki na Wiśle, Warszawę, Wał Pomorski, forsowanie Odry, Berlin.

Kpt. Maria Nowatkis późną Uchwałą Rady Państwa Nr 0/540 z 4 V 1972 *jako uczestnik walk frontowych, za zasługi bojowe i umacnianie Sił Zbrojnych PRL* została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari. Była także odznaczona jako oficer Armii Czerwonej i LWP licznymi odznaczeniami upamiętniającymi, sowieckimi i polskimi, m.inn. Srebrnym Krzyż Zasługi (1946) oraz srebrnym medalem „Zasłużonym na Polu Chwały”, a we wrześniu 1954r. srebrny medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”. Na stopień ppor. została mianowana 11 X 1946, na stopień por. 22 VII 1950, a 12 X 1968 na stopień kpt.

Po wojnie pełniła od czerwca 1945 do lutego 1946 funkcję felczera w 37 Sam. Batalionie Budowlanym, potem do czerwca 1946 w 2 Morskim Batalionie Łączności, a do grudnia 1946 w 2 Batalionie Samochodowym. Następnie jako instruktor sanitarny została przydzielona do października 1947 do 1 Zmotoryzowanego Pułku Pontonowego we Włocławku. Do lutego 1948 przebywała na leczeniu w Łodzi, a następnie w sanatorium w Busku Zdroju. Potem otrzymała przydział instruktorki Izby Przyjęć, a potem siostry operacyjnej Oddziału Chirurgicznego Szpitala Garnizonowego w Żarach do lipca 1950. Tam wyszła za mąż za Ryszarda Konopczyńskiego. W latach 1950-1953 była siostrą oddziałową Oddziału Wewnętrznego w Wojskowym Szpitalu Okręgowym Nr 2 w Bydgoszczy. Z powodu konfliktu z przełożonym, który wnioskował o zwolnienie jej ze służby wojskowej została w maju 1953 przeniesiona jako felczerek do 113 Wojskowego Szpitala Okręgowego w Grudziądzu. Pełniła także nieetatowo obowiązki pielęgniarki przełożonej szpitala. Trudności służbowe były powodowane trudną sytuacją rodzinną, koniecznością pogodzenia pracy z wychowaniem dwójki małych dzieci. Zwolniona ze służby zawodowej w wojsku polskim z przyczyn organizacyjnych 15 VI 1957. Dalsze jej losy są na razie nieznane.

Mąż Ryszard Konopczyński, inżynier-chemik po UMK, pracownik w Grudziądzkich Zakładach Przemysłu Gumowego. Mieli dwójkę dzieci – Danutę, (ur. 1950) i Mariana, (ur. 1954).

CAW, ap. sygn. 84/785 (tamże 12 stronicowy Zeszyt Ewidencyjny); BKiOKPRP, Im. spis VM PRL 1, s. 228, poz. 1831.

By nie odeszły..., s. 250; *Epitafium*, Zielona Góra 2000, s. 3; *Marii Iwanownej droga do Berlina*, *Żołnierz Polski*, 1973 nr 20 (fot);

II. Materiały uzupełniające relację:

- Odczytany wypis „Zeszytu Ewidencyjnego nr 3301. Kserokopia, k. 12, s. 1-12
- Kserokopia spisu osób - na I miejscu nr 1831: Nowotki's -
- Kowopisymiska Maria (str. 228). K. 1, s. 13.
- Kserokopia s. 20 „Zołnierze Polski” nr 20/1973, art. „Marii
Stranocmej droga do Berlina”. K. 1, s. 14.

Fot. w st. pwr. z 13.02.1948r. - wklejona)

Żenyt Ewidencyjny nr 3301.

odwołaniem na lewarie tytuł. adres.

w dn. 19.02.1972r.

Grodziński

w. Moniaków 2312

Dane pers:

wr. 10.01.1921 Łódź

zawod - pielęgniarka

~~zawod~~ Główn. Opiekunka w Łodzi - 2 klasy 1934/5, 1935/6

Kurs Pielęgniarski Główn. Kursa w Łodzi - 1937/8 (7 miesięcy)

zawod - pielęgnator - gospodini, mieszkanka

w l. 1937 - 29 ukończyła do TUIR jako zw. wt.

praca - pralni, ukończyła w ramach pralni. przed 34r. i po 34r.

- nie ukończyła, nie ukończyła

nie ukończyła

stan cywilny - mężatka

mąż - Kłosa Stanisław

dzieci - Danuta (1950)

Marian (1954)

wzrost - Jan i Bronisława z ol. Matuszaka

obydwoje zmarli gdy była młoda

w l. 1940 - 41 jako st. młoda w II szpitalu Klinicznym w Odessie

w 1939r. - ukończyła PCK, Złoty 3.X. - 7.X. 39.

ewaluacja roczna

nie była roczna

Стрелба в Армії Червоної :
1939р. 9 Армія, ⁷¹³ ~~37~~ Сепітал ^{Евалуація} ~~Уопт.~~ в Тарнополь
і інші міста, без ступня

Учасник в боях - Буковина, Донбас 1941-1942
Рухав в праву руку і в пруну ногу

Змінив епітал. і прелюг прун.

IX 39 - IX 39 - Сепітал Войск. № 39 в Золоті, д. Ферендуг в.
прелюг пруну

IX 39 - IX 39 - Група евалуація спост. Зупина до Публіки
прелюг пруну

30.IX.39 - I.40 - Сепітал Армії Червоної. № 713 - прелюг пруну

II.40 - VII.41. - Сепітал ім. Лостозкіна в Одессе - прелюг пруну

VII.41 - XI.41 - 30 Експедиторський Пулк 9 Армії - фелав сам. कंप

XI.41 - IV.42 - 201 Пулк Стрелки. 39 Армії - фелав баталіон

IV.42 - XI.43 - 490 Самострелки Пулк Лотаря - фелав пулк

IV.43 - IV.44 - 14/14 Сепітал Евалуація 4 Фронті Укрона
- ст. оперування сіотра

IV.44 - V.44 - Етітинг Войск. Санітарий А. С. - в степ пруну

~~статистика : А. С. 20. V. 44.~~

Стрелба в ВД

Повстання 5. V. 44р. в А. Чор.

Примуси ст. 20. V. 44.

Учасник в боях - Варна, Бухарест, Вест Бермонта
Кейбінг, Берлін

од 15.01.45 до 9. V. 45.

рука - ніяк била

Odegnane učenika:

Sr. Kump. Zastupni - 4. VI. 46

Sr. Medal "Zastupnik u Polu Činidly" - 4. VI. 46

Sr. Medal "Kump. Zastupnik u Školi Ujedinjen" - 27.09.1954

V M Vkl. - učen. R. P. br 0-540 / 4.05.72.

Atvornost u korpusu vi. r. r.

čuvr. - 22. XII. 44

ppov. - 11. X. 46

por. - 6. VII. 50 (zan. Prej. R. P. u št. 27.07.50)

kpt. - 17.08.68

Prebicie stinily

št.	data obj. stan.	data zvoal. u stan.	io dnoobole	Štanu crter
čuvr.	6. V. 44	4. VI. 45	2 Sam. Bat. Bud.	fela. Sam. kump.
čuvr.	9. VI. 45	5. II. 46	37. Sam. Bat. Bud.	fela. batalion
čuvr.	5. II. 46	10. VI. 46	2 Movs. Bat. Zgr.	fela. batalion
čuvr.	10. VI. 46	11. X. 46	2 Bat. Samodool	fela. batalion
ppov.	11. X. 46	10. XII. 46	2 Bat. Samodool	fela. batalion
ppov.	10. XII. 46	2. X. 47	1 Zmot. Pont. Putek videtuneh	instrukcija Samostan Putek
ppov.	2. X. 47	31. XII. 47	Centrum Wyklad. Sapierow u Zooli	leccnie
ppov.	3. I. 48	3. II. 48	Burda Zohoj Samostan	leccnie
ppov.	4. II. 48	20. II. 48.	Dep. Pers. MON	u depyruyji

1. 22. 1751/WSK-412/07

11/4 4

por.	21.11.48	14.I.49	Exp. Garniz. Żany	Justański Tędy Puység
por.	15.I.49	13.VII.50	Exp. Garniz. Żany	Św. Opuszczenie 6000 Chimicy
por.	14.VII.50	5.05.53	Exp. Olsz. nr. 2 Dobry	Justański Sumitran Olsz. Wew.
por.	5.V.53	4.09.55	113 Exp. Garniz. Gudziński	Felcun Olsz. Skowron- Wenęczy
por.	4.09.55	6.03.57	113 Wojtk. Synt. Garniz. Gudziński	Felcun Tędy Puység
por.	7.03.57		„Zwolenie z wojtk. Synt. z awant. re wyłączenie organ. z ymich	
por.	8.05.1957.		„Zwolenie od obow. wojtk. kolnet.	

Chwałkiński bojowa elow. st. zobr. Nowatlen Muni.
felcun 4 komp. 2 Samoch. Baw. Drogowo-Dobrow.

„Elow. Nowatlen jest siłami, energiami i instancjami
o swoich postawach.”

olen bawon

Chwałkiński Nisben z 37 Sam. Bat. Bud.
felcun 1 komp. 37. Sam. Bat. Bud.

Kurs Przekształcenia: Warszawa 1939

w Armii Genw. od 22.07.1941

w WP od 5.05.44.

po był na froncie w Armii Genw. od 22.07.41 do końca.

Chrzelebyta Striżowa pu. olg JW 4745 II/5 5

nr. Szymankowskiego W.

z dn. 2.12.1946

Bydgoszcz

W czasie okupacji 1939r. pomocniczo przy ewakuacji
niepełnych → Łódź do Szpitala Bobolanowskiego w Lublinie

od 23.VI.41. do końca 1944 u numerach
6, 9, 37 Armii (Aeronomy)
om. 4 Frontu Włocławskiego.

Odniesienie opinii wypisanej na str. 3:

Medal „Odrodzenia, Honoru, Buntowniczości”

— Wzrost 1939-1945

— „Wzrostu i Wzrostu”

Odniesienie Głównego

na kochanki — Za oswobodzenie W-wy
Za ucieczkę z Berlina
Wzrostu nad Niemcami.

Chrzelebyta Striżowa

jako kierownika 10 Bryg. Pułk. Szpitala Głównego w Zamku
od 1941 — Front Włocławski
Front Zakres kadet.
4 Front Włocławski.

Cisła zaproszenia na zobowiązanie

Pułk. wojsk. „Ze względu na stale powtarzające się
nawroty choroby i brak zamierzania
do służby wojennej: raport o demobilizacji
może być psychologicznie zadowolony”.

K-nt Szpitala

nr. dr. Cielewicz.

Wambela omian. na por.
z 14. IV. 1949r.

176 6

Szkola Oficerów - Szkoła Sterowyd Wojska w Odessie.
11 Kliniczny Szpital wst. 1940 ~~1941~~

Opinia Trubowa za okres od 1. VII. 50 do 9. XI. 50.
na por. mjr. Nowatka's i felan odd. Staw - Wew.

" Jest energiczny, bardzo ambitny, pracowity.
Potrzebi liczenia i obliczeń, twórczo opielony i
chwilowy. Dba o czystość i porządek na stole. Jest
tylko nieco za mało opiewany i zbyt uciążliwy..."

" Jest dość inteligentny"
Wambeli bytowania na obczyźnie, jest
mieszkańcy. Ma wiele obliczeń, mjr. por. Nowatka's
studying na Uniwersytecie M. Kopernika.
mjr. lek. Pruski Z.

Opinia Trubowa za okres 2. X. 50 - 24. XI. 51.

podobnie. mjr. - robotnic
bezpartyjny

stawa - szóstka oddziałów Odd. Wew.
Szp. Okr. Nr. 2. w Budynku

" Jest b. nerwowy, co odbija się niemiłosiernie na jej
współpracy z podległym personelem i z przełożonymi"

" Porozumienie bez rezultatu. Dość inteligentny.
Ma bardzo ciekawe Wambeli materiały, utraczył bowiem
dostęp i studijnego kursu"

mjr. lek. Z. Pruski

Opisane stambene za okres 1.XI.51. do 18.XII.52.
por. Nowakows, nosky wotok. Otdok. Wew.

17.

117

Zobolowca: organizacyjna - stabe
Nie potrafi wybrac sobie autorytetu i charyzmy
Musz rozprawy i wazne
Wymaga statygo naukowca
Sprawosci: fizyc. obrzi. wstakel nastepst przebytego
posttrabowego zapalenia wpiem kostnego
Ponow wyklad. fachowego - b. staby
Medycinske nerwowe, intelektualne pociagnicia
Inteligencja miesna
Pocinne koryfrazum obrzibne
Wamli byt. slawome, utymne obrzob, musi stankowat,
od wotokow zuczst znowokowac
Ze wykladu na bank przygotow. fach. mo naukowe m
do zamost. n. wozkawy.
Ordyntor Otdok. Wew.
Kyt. obr. honoris wotok.

Wzrostek o wot. ze n. wozk.

(2 lipiel Olszowy, 11.02.1953)

Uwagowawne wniodu:

Dwie banki w wyklad. fach. i polit.
Uwaga do dokladkowace m
Zbytwa nerwowosc powodujca intelektualne odstawienie
do lekawy, ~~ponow~~ wotok, dawkowate i charyzmy.

" Ze nuczynym intelektualnym ^{wiedzi} wotokowi nyz do dyplomowania
siotr, ktore czsto wskazyji nyz na niez, ostakum nawet
do heta Otdok. Staly kolowom O.W. II. pruzce o wzolowem
ze wpihela "

" Od charyzmy wytuoka papierowy "

1. dz 1754/WSK-412/07

Wniosk o mian. na kpt.

(113^{wojsk} Sygnał Garnizonowy w Gnieźnie
16.11.1954)

11/8

8

wzrostu . pmi K-nda 113^{wojsk} hp. Garm.
por. mjr leh. Psarskiego
felcer oddol. sk. wener.
berpartyjna
rob. trzice

- " energiczny, pracowity, zdecydowany "
- " pełni jeńców cesure miechowe obowiazki prelegniaku .
mistrzowi wybitnie "
- " bardzo nieopanowane, nerwowe, berpartyjna ,
czko swoim postepowaniem zwichem do dobre obowiaz "
- " we interesuje w zapytaniem polstymyjni "
- " moleturiam wniosek o mian. na kpt z powodu
wytuzi lat "

Zygodnie w z opinij . Wniosk moleturiam ber poprosia .
Szt. Oddol. St. Mest. P. O. W .

Strojalkowchi , pmtk. lele .

Opinia strib. za dor. IX.53 do X.54.

Berpartyjna
Ocena pracy - nierwa
Szkolenie polityum - staba, z powodu zle zasownej
einij pmi wiele nierisy we ucystwa
na zuznie polit.

Przewodniczo

" 10.10.54 - mo. kpta z dwuch. Wniosk moletur. i olom .
dwi dobre . Masi iniquer - chemik pmiye w Gnieznie r. kiel
Zakladach Przemysla Garmowego . Pora strib. oddol. sig
ber reuty zycie wochinam Ond. Oddol. Skir. Wener .

we odparowale au mrow .
sane bci wybramstrem jelow pilgymich .
Psarski , k-nd w pitalu

Wzrostek omian. na lept. z 19.03.1955. || 9 9
wykwn. pm. ppth. Pemskego
K-ut 113 Wosth. hyp. Okazy.

- " Odrywa przytywny rotz w rignu rypitaku "
- " Wychwone w Łochi i wiodowach proletaniachim "
- " Do ustroju ustomkowem przytywno "
- " Skodleniem polit. interwycie my mado "

Typu ronu ppil. lek. Styrjakowoski, kut
Ooloh. Stwky Medycy. Z.T. P.O.W.
pymt rimbsek. omian.

Opinia nr 1. od 1.XI.54 do 31.X.55.

Felau zby Pmppec

Prn olam pm ummy zadywne krenow. Kancelari tajnej
Baroko wochytrze i wyjsthowo pmcyce w yoch. pmu stwrtany
Wymagm statej kontroli.

Bezpartyjca

Prowdomowm, ucniwa, stonytu

Wamulu byt. obabre. Mgr inichemulu Ma z obroci.

Wyobnye ny, ze wspitryne z mriem nie unylepne.

Carz was wobny pwrizne obreziom.

K-ut 113 Wosth. hyp. Okazy.
mp. lek. Kowalczender.

11/10

Krewa. Tędy Puęty.

z obow. wyłączone na dzień obow.

Dba o powołane imię.

Zobowiązanie.

Na zmianę zajęcia dooblatkowne w oddziale psychiatrycznym
we psychologii i powołaniu tłumacza wolontariuszy.

Bez nadopie

Cały wolny czas spędza z dziećmi, które bawią Kochan
i wspaniale wychowuje.

W okresie opinio dawcy 2-krótne uciążliwym postępow.

K-nt 113 lip. Wyrz.

mgr. Leh. Kowalczyk.

Opinie:

Bydgoszcz 15.06. 1957

Dowódca P.O.W. Olsok. Kras.

z przychylną opinią w sprawie i pracach
organizacyjnych.

ZYCIO RYS

III 11 11

Wychowanie w rodzinie. Stronę i chęć historycznego obywatela.

Wychowanie w rodzinie i w obcych krajach.

W wieku 7 lat przenieśli się do Kijowa. Ukończył w 1935 r. w Łodzi.

Od 1935 r. uczęszczał do Gimnazjum. Parisot. w Łodzi.

Pracował w biurze z powołaniem z wydziału warsztatów materiałowych.

W 1938 r. otrzymał kierownika przedsiębiorstwa PCK i pracował prywatnie w lekarni.

W TUR od 1937 do 1939

W 1939 r. zaproszono go na apel PCK do pracy.

Przejechał do ewakuacji masy.

W tym czasie znalazł się na terenie zajęty przez w. doświadczenie.

Sowiecki komendant m. Głuchajew zabnął jej dokumenty i wyjechał do Tarnopola do pracy w Szpitalu Nr 719.

(wypłynął). Pracował tam w dziale przedsiębiorstwa.

W 1940 r. wywieziono go do Odessy i przydzielono

do szpitala II Kliniki im. Zastawki. Jednocześnie

medycynie kierowała starsza siostra, która została uwolniona

na listę R.K.U. Odessa z powodu wybuchu wojny z Niemcami.

Zmobiliz. w A. instr. sanit. w A. Cz. stępła do 1941 r.

W IV. 1941 r. werwano do Moskwy i skierowano

do Armii Północnej (m. Suwaj). Przejechał do Bat. Biał.

1 AWP w 1945 r.

Zmiana
Opinia sponsorów w 1947 r.

WYCIEG z R-ZU PERS. Nr 0357

MOIV gen. ~~W.~~ W. Yumelchayev

z dn. 17. VIII. 1968 r.

z stopni 25 wzm. LWP mian. kapitanem

z dnem 12. 10. 1968 r.

Report por. Nowak's 20 Sep. Odr. Nr 2
do keta Stanki Edwards D.O. W. 11
pisy w Torunia 10. IX. 1952.

12

11/12

Jest to skarga na niepomocność jej traktowania
na terenie szpitala

W tym celu z tym powi. ożycie jej z skumule
na odch. Wew. a nawet o demobilizacji.

Oneczenie Nr. 3913/57.

Gumis. WKL pm 113 Woyk. hp. Gumis
w Gumis. 7 9. 01. 57

Była chora na gwoźce.

Oneczenie Nr 3212/57

Gumis. WKL pm 113 Woyk. hp. Gumis.
w Gumis. 7 8. 05. 57.

W 1442 r. w A. Oc. ranna od odłamkami
powsta artyficyjnego w prawe postacie.
stał kompletnie i dnia bliźna porównaniu
Leczenie była w typi ewakuacyjnym szpitalu
francuzym w 1914.

W r. 1451 r. operowaniu w Woyk. szpitalu klinicznym
w Łodzi z powodu roznie prawego nerwienia.

Oneczenie szpitalu nieodolanie do Stanki woykij.

l. dz. 1754/DSK-412/07

BKO KP

- 228 Spis imion spis ode... 1960-87

1831. NOWATKIS-KONOPCZYŃSKA Maria

uczestnik walk frontowych, za zasługi bojowe i umacnianie Sił Zbrojnych PRL Uchw.RP z dnia 4.V.1972r. Nr 0/540

1832. OBRT Bogusław

pośmiertnie - członek obozowego ruchu oporu w Oświęcimiu, zginął śmiercią męczeńską walcząc przeciwko hitlerowskiemu ludobójstwu o wolność i godność człowieka Uchw.RP z dnia 22.III.1972r. Nr 0/283

1833. OKULSKI Marian

za czynny udział w walkach z hitlerowskim najeźdźcą Uchw.RP z dnia 6.X.1972r. Nr 0/1357

1834. OLSZEWSKI Henryk

za czynny udział w walkach z hitlerowskim najeźdźcą Uchw.RP z dnia 6.X.1972r. Nr 0/1357

1835. OTWINOWSKI Eligiusz

za czynny udział w walkach o społeczne i narodowe wyzwolenie Ziemi Śląskiej i Wielkopolskiej, za wybitne czyny bojowe w walkach z hitlerowskim najeźdźcą w okresie II wojny światowej oraz zasługi w działalności społecznej na rzecz walczącej Hiszpanii Uchw.RP z dnia 22.V.1972r. Nr 0/651

1836. ORLIŃSKI Zbigniew

za udział w walkach z hitlerowskim najeźdźcą Uchw.RP z dnia 3.II.1972r. Nr 0/131

1837. OSSOWSKI Ludwik Błażej

za udział w walkach z hitlerowskim najeźdźcą Uchw.RP z dnia 3.II.1972r. Nr 0/131

1838. OWSIANICKA Halina

za czynny udział w walkach z hitlerowskim najeźdźcą Uchw.RP z dnia 20.VII.1972r. Nr 0/1050

l. dz. 1754/wsk-w12/07

ZOŁNIERZ POLSKI
nr. 20/1913 s. 20

9 maja 1945 roku w szeregach ludowego Wojska Polskiego było około 8200 kobiet-żołnierzy.

Należała do nich także

Maria Konopczyńska, nazywana przez towarzyszy broni

Marią Iwanową. Nim dotarła do Berlina bronila Stalingradu, wjechała na koniu do Lublina, walczyła na Wale Pomorskim i forsowała Odrę. Niedawno gościliśmy ją w redakcji.

Oto fragmenty jej żołnierskich zwierzeń:

— Wrzesień trzydziestego dziewiętego. Z koleżankami wracaliśmy z wataki do rodzinnej Łodzi. Do domu jednak nie dotarliśmy, drogi były zapchanie wojakami, zawrócono nas do Warszawy. Po drodze zaopiekowałyśmy się rannymi. Niestety: ani nas ani rannych do Warszawy nie wpuśczone, kazano iść w kierunku Lublina. Iść z rannymi?... Jakoś jednak dotarliśmy, zostawiając rannych po drodze w klasztorze, a same — dalej, by po kilku dniach znaleźć się już na terytorium Związku Radzieckiego, w Tarnopolu.

Rosianie nie bardzo wiedzieli, co zrobić z 17-letnimi smarkuchami. Ostatecznie znalazłam się w szpitalu nr 713, gdzie bardzo intensywnie uczone nas języka rosyjskiego. Następnie Odessa i średnia szkoła medyczna. Wspaniali profesrowie. Choć raz się poplakalam. Moja znajomość rosyjskiego wciąż była słaba, więc w czasie operacji powiedziałam coś nie tak, jak trzeba było. Operujący rannego zniechęcił się i ostro zapytał, z jakiego kolechozu jestem. Rozgoryczona uciekłam do innej sali i zaczęłam buczeć. Tymczasem powiedziano mi, że jestem Polką. Odszukał mnie, przeprosił i uspokoił.

Trzy miesiące przed wybuchem wojny radziecko-niemieckiej znalazłam się w armii jako felczer w stopniu młodszego lejtnanta. Dał mundur, meczkę, tyłek i kazali jechać do

Besarabii, gdzie dostalam pod opiekę medyczną cały pułk. Z tą jednostką przeżyłam najtrudniejsze dni mojego życia. Kiedy próbowaliśmy się wyrwać z kotła, strzelali do nas Niemcy i swoi, biorąc nas za nieprzyjaciela. To było strasznie! Jedynie przyjemne wspomnienia z rannych dni — to serdeczność radzieckich towarzyszy broni.

Nigdy nie zapomnę kucharkar, Głodowaliśmy. Raz dziennie dawano nam trochę okruszków sucharów i to wszystko. Kucharz, jak kucharz, miał ukryty mały zapasik. Była to garść kaszy i kawalek słoniny, które schował w kieszeni. Gdy już brakło nawet resztek sucharów, przychodził do mnie, oddaje swój zapas i mówi: — jedzcie Mario Iwanowno, ja nie jestem głodny...

Po wyrwaniu się z okrążenia, dostalam się do Dombasu. Tutaj nastąpił Stalingrad...

Jeszcze mam w oczach wady, przez które wdzierali się Niemcy. I my, straconcy, broniący każdego domu, każdego skrawka ziemi, każdego kamienia. Gdy nas zepchnęli w głąb miasta i okrążyli, zostalam ciężko ranna. Pocisk artyleryjski rozszedł mi prawy bok. Pamiętałam do dzisiaj: martwe nerwy w ręce i ubytek kości w nodze. Nocą najciężej rannych zdołano ewakuować za Wolgę. Znalazłam się i ja w szpitalu matrynarki wojennej w Baku.

Cztery i pół miesiąca leczenia w gipsie. Błagałam, żeby nie amputowano mi nogi. Nie chcieli słuchać i dopiero gdy powiechadłam, że jestem Polką, zaniechano amputacji.

Tyle co zrzuciłam gips, zachorowałam na malarię. To już było w Tbilisi. Szczęście, że jestem odważna. Zdecydowałam się na kurację nową metodą, którą wszyscy się bali. To mnie uratowało.

Było to w okresie, kiedy Anders wyprowadził swoją armię ze Związku Radzieckiego. Trudno się dziwić, że wokół Polaków wiotworzyła się atmosfera nieufności. Wezwano mnie do sztabu armii na rozmowę. Nie zapomniał komisarza, który sprawę postawił jasno: — Maria Iwanowna pracowała dotychczas uczciwie i dobrze, uważam, że może pozostać w Armii Czerwonej. Jakże mi wówczas byłam wdzięczna!

Praca w szpitalu i — zupełnie niespodziewane wezwanie do Moskwy. Spotkanie z radzieckim generałem i radosna wiadomość: mogę iść do tworzącej się w Związku Radzieckim polskiej armii! Ostatnie słowa generała: — Jakby wam było źle, wracajcie do nas...

Wyjazd do Sum. W polskim obozie pojawiłam się rano. Miałam na sobie radziecki mundur, więc jakiś młody żołnierz na mój widok powiedział: — Ruszeczka idzie do nas... — Jaka sztabu Ruszeczka — przostował go

stary wiarus z sumiastymi wąsami — Polki nie poznasz?! Jeszcze jeden zabłąkany ptak wraca do gniazda...

Dano mi pod opiekę medyczną na jednostkę saperów. Lipiec czterdziestego czwartego, Lublin. Wjechałam do miasta na koniu. Niezapomniane powitanie. Startuszek podbiegający w bukietem kwiatów i krzyżący: — O Boże, polskie wojsko i jeszcze dżelewczynal

Siostra zakonna wręczająca mi białego orła — Plakaliśmy. Najbardziej twardzi plakali, a każdy w kieszeni chował grudkę ziemi pierwszego wyzwolonego skrawka kraju.

Później były przyczółki na Wiśle i Warszawa. W noc wigilijną chciałam dotrzeć do miasta, znalazłam się już w rejonie cerkwi na Pradze, ale dalej nie można było, wróciłam.

„Jaszirowie. Na moją prośbę zwiadowcy zabrali mnie na wypad po jezycu. Po przejeździe około 4 kilometrów kazali mi zostać w lesie i ubezpieczać ich. Ukryłam się za krzakami. Nie upłynęło wiele czasu, a prosto na mnie idzie Niemiec oblatowany aparatami telefonicznymi. Serce skoczyło mi do gardła. Co robić?! Strzelać nie mogę, bo jak nie trafię, to Niemiec ucieknie do lasu i zaalarmuje kamratów. Czekałam. Dzielił nas już tylko kilka metrów. Krzyczę: ręce do góry! Przestraszył się, padł na ziemię. Co robić?! Na wszelki wypadek alarmuję ko-

legów dwoma wystrzałami. I zaraz z tyłu cała seria. Czyżbym została okrążona przez Niemców?! Jedna myśl: unieść! szkodliwie Niemca, a później zabić siebie. W tej samej chwili znalazły głos kolegi. Okazało się, że został w pobliżu, żeby mnie ubezpieczać. Tak przyprowadziliśmy do sztabu swojego pierwszego jeńca.

Forsowanie Odry, znowu plekło. I leż tam ciał popłynęło z wodą! Iluż ludziom nie można było pomóc...

Wreszcie przedmieścia Berlina. Mały epizodzik, który bardzo utkwił w pamięci. W jednym domu znajdował się ukryty Niemiec, który strzelał do naszych. Gdyśmy go wzięli do niewoli, okazało się, że ma za ledwie 14 lat. Co było robić ze smarkuchem? Porządnie zlałiśmy mu tyłek pasem i wypuściliśmy. I jeszcze jedno, czego nie zapomnę: dzieci niemieckie podchodzące do nas, błagające o lżytkę zupy. Pamiętam, jak maluchy podstawiły pod chochle nawet nocniki...

Upagniony Dzień Zwycięstwa! Siedząc nad jakimś kanałem patrzyłam jak nasi i radzieccy żołnierze prowadzą do niewoli grupy Niemców. W ciągu tylu lat tak rzadko plakałam, ale teraz rozbeczałam się zupełnie. I dobrze mi było z tym płaczem z radości...

Znotout: W. M.

Luty 1973 r.: Maria Konopczyńska (s lewej) na spotkaniu kombatanów, którzy walczyli w szeregach Armii Radzieckiej. Fot. Z. CHMURZYŃSKI

Mariatis - Konopczyńska

MARIA IWANOWNEJ DROGA DO BERLINA

iv. Korespondencja:

- list Karoli Skowrońskiej z Fundacji na rzecz Tradycji Języka
Polskiej do E. Skerskiej: Msp. Org. k. 1, s. 1. (data 17.02.2005)

15/1

FUNDACJA
NA RZECZ TRADYCJI JAZDY POLSKIEJ

ul. Legionów 28, 86-300 Grudziądz, tel. (056) 46 202 01, 46 202 02, 46 216 32, fax: 46 137 83

www.cwk.grudziadz.pl

konto: Bank PeKaO S.A. 98 1240 3998 1111 0000 4146 9271

Grudziądz, 17 lutego 2005 r.

FUNDACJA "Archiwum i Muzeum P-morskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek" w Toruniu	
Wpłynęło dnia:	22.02.2005
L. dz.	643/30m-410/05
Załączniki:	
Referent:	

Pani
Elżbieta SKERSKA
FUNDACJA
ARCHIWUM ARMII KRAJOWEJ
ul. Wielkie Garbary 2
87 – 100 TORUŃ

Szanowna Pani!

Proszę wybaczyć, że dopiero dzisiaj odpisuję na Pani miły list. Dziękuję za życzenia, a także za przesłanie do naszej Fundacji Państwa interesującego BIULETYNU.

Mam pytanie: czy możemy pozyskać także pierwszy numer BIULETYNU z tego roku?

Przeprowadziłam poszukiwania Pani Marii Konopczyńskiej. - *Nawetki's* VM
Ona wyprowadziła się z Grudziądza w końcu lat 90 – tych na Śląsk. Tam zmarła w 2000 roku.

Przesyłam Pani serdeczne pozdrowienia i wyrazy szacunku

mgr Katarzyna Skowrońska

Przewodnicząca Zarządu Fundacji

PS. W załączeniu przesyłam 2 ostatnie numery naszego *Komunikatu*
Jesteśmy też w Internecie: www.cwk.grudziadz.pl

NOWATKIS

7713

5 I 30 MS

1. N Nowatkis - Konopczyńska

2. I, ps. Maria c. Jone

3. ur. 10 I 1921 Kobi

4. st.

5. Org. PL LWP LWP?

V. NAZWISKOWE KARTY INFORMACYJNE: 5

PK 1937 TUR

6. przydz. zatrud. do A. Cz VI 1941 r. felcer Komuny 30 Ekspedycji P. Główni

felcer kat. 201 PStm 39 A Danba

ramie od 1942 felcer sybilu zwak 4 Forakty Kwarant.

od 7 1944 c. m. Borking

z. obn. VI 1957 r.

7. funkcje felcer

(A)

Sukij

(z. m. k. 5??)

Żmrowski?

8. nr nr karty 350

9. źr. Wesot. PRL 1 s. 43, PRL 2 (1972 r.)

Handwritten: Handwritten PBL

1. Nowatkis Konopczyńska, Maria, —, żołnier, —, —, dn. 05. 1972, s. 43

2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

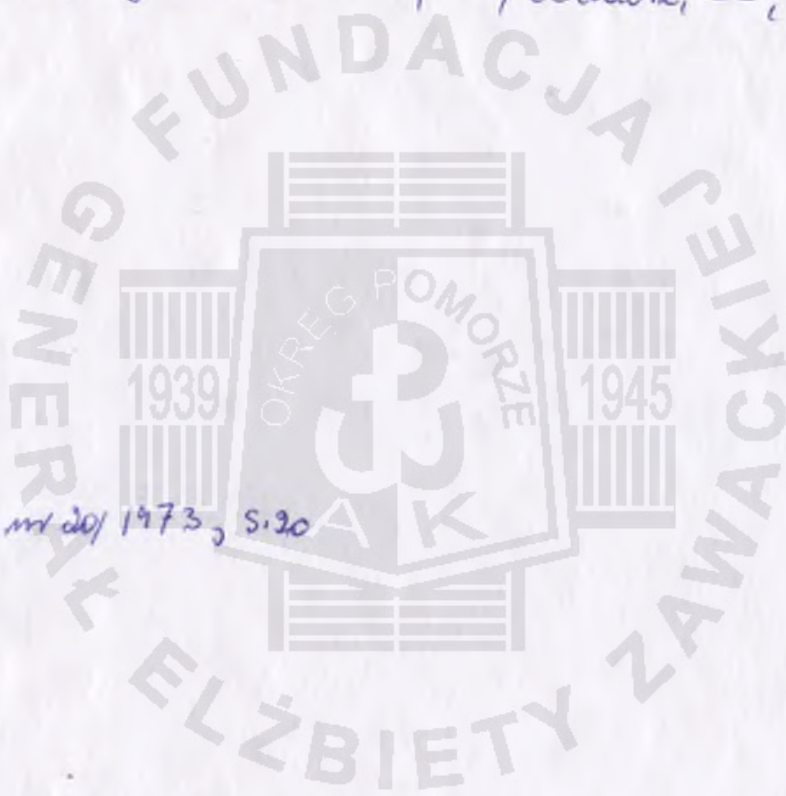
Był mi odczyty

Był mi odczyty

"Zetmiń Polski" nr 10/1973, s. 20

foto m. Suleja

Zmroczka ? Szwachelska ?

i

UM

LWP

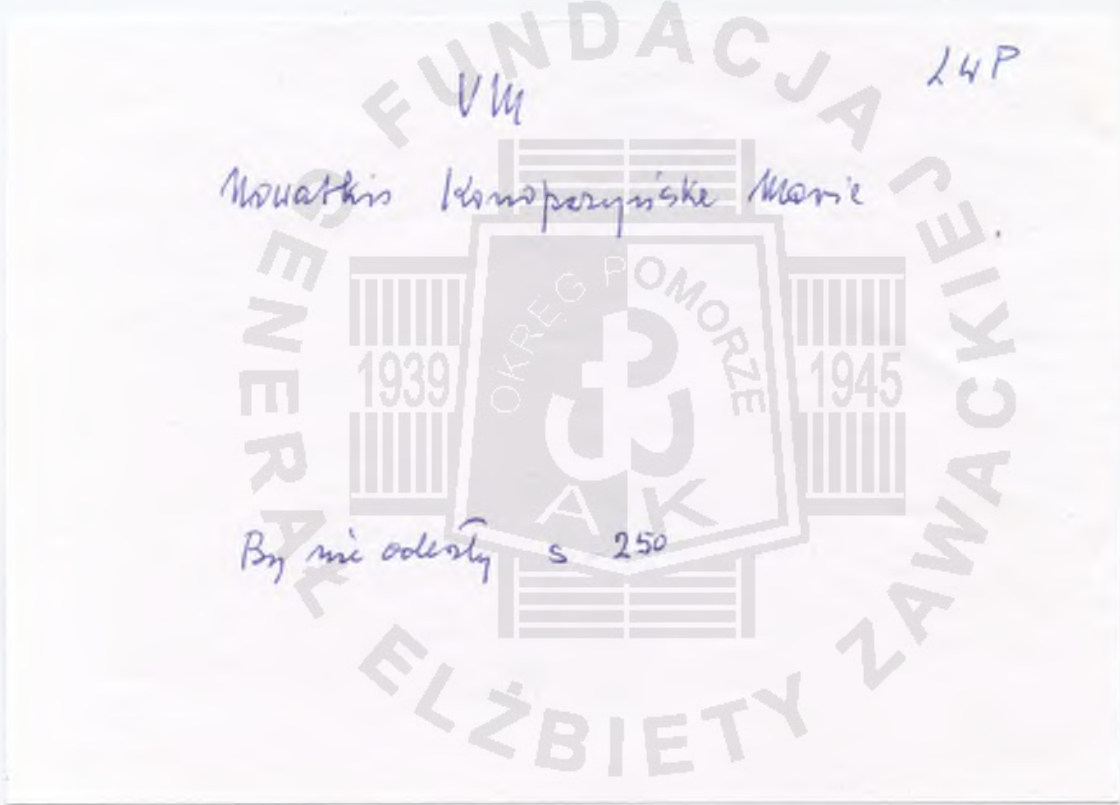
NOWATKIS Marie

MONTE

- J. Sztechelska i A. Żurawska mic
o miejscu wiedzy
- J. Dudek odwołanie współpracy

Zob. koresp. E2 z J. Sztechelską list z 13 VI 05
lp. 562/05, B38/

D. k. VI 05

UM

AL

NOWATKIS - Komarzczyńska Marie

-w. 1921

1939

1945

Zab. „Epitefium”, Ziel. Góra 2000, s. 3

D. kw. T 05

T. 3555/WSK

YM

2WP

Wokatki's Koporsynskie Maie

materialy w pt 82

1	Nazwisko	KW Stowatkis - Kompozyniska	M. karty 350
2	Imię	Juana	
3	Data ur./rozamk.	-	
4	Stopień wojsk./tytuł	-	
5	Organizacja	-	
6	Przydział org./jedn.	-	
7	Funkcja	-	
8	Mr. Krzyż	-	
9	Źródło	PRL 2	

J. 3555/WSK

dWP

NOWATKIS Małgorzata
zam. KONOPCZYŃSKA

VI. FOTOGRAFIE:

- Ksero fotografii Nowatkis Małgorzaty z dn. 13 lutego 1945r. z napisem "Stwierdzam tożsamość osoby Nowatkis Małgorzaty." (Tępie pięć zdjęć dwustronnie, w tym jedna owalna, niecałkowicie). Fragment dokumentu.

GENERALNA KAWACKIE
AK

1939
CENTR. ARCH. WOJ.
OK

1945
m. 10/10/45

Stwierdzam tożsamość osoby

Nowatkiis Marii

Dotyczy tożsamości

Data 13. Lutego 1945

NOWATKIS Maria

